

สภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการ
แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม*

CONDITIONS OF PARTICIPATION AND THE NEED FOR PARTICIPATION OF THE
SCHOOL COMMITTEE IN MANAGING LEARNING RESOURCES ACCORDING TO THE
PHILOSOPHY OF SUFFICIENCY ECONOMY IN SMALL SCHOOLS UNDER THE
SAMUT SONGKHRAM PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE

¹เสกสรร สวนสำราญ Sakesan Suansumran ²เสาวณีย์ สิกขาบัณฑิต Sowwanee Sikkhabandit

³ณกมล ปุญชเขตต์ทิกุล Nakamon Bunchakettikul

^{1,2}มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ North Bangkok University, Thailand

³มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร Phranakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author E-mail: sakesan.suan@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของ
คณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาด
เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยมีการวิจัยดังนี้ 1) ศึกษาสภาพการมี
ส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน
โรงเรียนขนาดเล็ก ด้วยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 34 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา
2) ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ
เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ด้วยการ
ใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 401 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้
ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สมุทรสงคราม ประกอบด้วย (1) การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้
ในโรงเรียน (2) การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (3) การ
สนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
(4) การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และ
2) ความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ

*Received: April 05, 2024, Revised: April 21, 2024, Accepted: April 21, 2024.

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของชุดนิพนธ์เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ
สถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, โรงเรียนขนาดเล็ก

Abstract

The purpose of this research article was to study the conditions of participation and the need for participation of school committees in managing learning resources according to the philosophy of sufficiency economy in small schools under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. The research was as follows: 1) Study the conditions of participation of school committees in managing learning resources according to the philosophy of sufficiency economy in small schools by interviewing 34 key informants, data were analyzed using content analysis. 2) Studying the need for participation of school committees in managing learning resources according to the philosophy of sufficiency economy in small schools under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office. Using a questionnaire with a sample of 401 people, analyzed the data with basic statistics, including mean, standard deviation. The results of the research found that: 1) Conditions of participation of school committees in managing learning resources according to the philosophy of Sufficiency Economy in small schools under the jurisdiction of the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office, it consisted of (1) Policy determination promote and support providing, creating or developing learning resources in schools, (2) Promoting the development of personnel to have knowledge and experience in organizing learning resources in schools, (3) Supporting personnel in all departments to participate in presenting innovative work that had been created from the use of learning resources in schools, (4) Monitoring, supervising, and evaluating the teaching and learning management system using learning resources in schools, and 2) the need for participation of the school committee in managing learning resources according to the philosophy of sufficiency economy in small schools under the Samut Songkhram Primary Educational Service Area Office in overall, the practice was at the highest level.

Keywords: Participatory Learning Resource Management, Philosophy of Sufficiency Economy, Small Schools

บทนำ

บทบัญญัติด้านการศึกษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 54 บัญญัติให้รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลาสิบสองปีตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย เพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตามความต้องการส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และจัดให้มีการร่วมมือกันจากทุกฝ่ายในการจัดการศึกษาทุกระดับ ในการดำเนินการปฏิรูปการศึกษาจำเป็นต้องใช้การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อลดขั้นตอน และสามารถแก้ปัญหาความซ้ำซ้อน ซึ่งแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศ เริ่มจากการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เป็นกฎหมายหลักในการปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบฉบับแรกของประเทศไทย โดยมีเจตนารมณ์ให้การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ มีคุณธรรมและจริยธรรม รวมทั้งมีวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข โดยกำหนดหลักการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาตามมาตรา 9 ให้มีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ โดยกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา กำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ การจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรและสถาบันต่างๆ ที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา (ปัจจุบันให้ยุบเลิกและโอนอำนาจหน้าที่ให้คณะกรรมการศึกษาธิการจังหวัด (กศจ.) ตามคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ 19/2560 เรื่องการปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงศึกษาธิการ สั่ง ณ วันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2560) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยตรง หลักการสำคัญของการกระจายอำนาจการบริหารจากส่วนกลางไปสู่สถานศึกษานั้นเป็นการเปิดโอกาสให้หน่วยงานระดับปฏิบัติมีอำนาจในการตัดสินใจทางการบริหารและการจัดการศึกษาด้วยตนเองโดยเปิดโอกาสให้บุคคล ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาจึงกำหนดให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษา (พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงการศึกษา ลงวันที่ 3 เมษายน พุทธศักราช 2560 พ.ศ. 2565, 2565)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผู้เกี่ยวข้องที่สำคัญประกอบด้วยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ โดยการกระจายอำนาจ และการจัดการศึกษาตามภารกิจงานหลัก 4 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความสำคัญ บทบาท และหน้าที่ ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นผู้มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของสถานศึกษาและรับผิดชอบต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งมีหน้าที่สำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนสถานศึกษาให้มีการจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ มีความคล่องตัวและเกิดประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562)

ในปัจจุบัน โรงเรียนระดับประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตามแนวทางหลักเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแหล่งเรียนรู้ที่อยู่ในโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนจัดขึ้น เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด สวนพฤกษศาสตร์ การจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมเลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ กิจกรรมสหกรณ์ กิจกรรมออมทรัพย์ กิจกรรมเกษตรเพื่ออาหารกลางวันนักเรียน เช่น กิจกรรมเลี้ยงปลา กิจกรรมปลูกผักสวนครัว กิจกรรมปลูกไม้ผล กิจกรรมเลี้ยงไส้เดือน กิจกรรมทำปุ๋ยหมัก และกิจกรรมเพาะเห็ดนางฟ้า เป็นต้น (โรงเรียนบ้านแพรกหนามแดง, 2564)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามเล็งเห็นความสำคัญในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนและคณะกรรมการสถานศึกษา ซึ่งได้พบว่า โรงเรียนต้องการความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน การจัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดและการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ด้านการกำกับติดตามดูแลและประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนให้มากยิ่งขึ้น ทุกโรงเรียนมีปัญหาในการได้รับความร่วมมือจากคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน โรงเรียนไม่สามารถหาแนวทางที่จะแก้ไขปัญหา หรือรูปแบบ ที่จะอำนวยความสะดวกต่อการมีส่วนร่วมให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรงกับความต้องการ เพื่อให้คณะกรรมการสถานศึกษาได้มีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มากขึ้น เพราะการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาจะส่งผลต่อการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน ในทำนองเดียวกับโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้รับความร่วมมือในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนไม่มากนัก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะคณะกรรมการสถานศึกษาไม่ทราบว่ามีการประชุมหรือมีการอบรม ขาดความรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เพราะไม่มีเวลา ขาดงบประมาณสนับสนุนส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตรและรับจ้างทั่วไปและมีฐานะยากจนจึงไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียน นอกจากนั้นแล้วอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับคณะกรรมการสถานศึกษา หรือระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษากับครูที่ไม่มีความคุ้นเคยกันจึงอาจเป็นสาเหตุทำให้คณะกรรมการสถานศึกษาไม่ต้องการจะเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ที่โรงเรียนได้จัดขึ้น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, 2564)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า คณะกรรมการสถานศึกษายังมีบทบาทและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ในระดับน้อย จากปัญหาในลักษณะที่กล่าวมาแล้ว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาและพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์กับผู้เรียน

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงให้ความสนใจทำการศึกษาเรื่องสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้มีการจัดแหล่งเรียนรู้ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนทุกโรงเรียน เพื่อให้เป็นสถานที่ถ่ายทอดความรู้และฝึกปฏิบัตินักเรียน รวมทั้งเป็นสถานที่สำหรับการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนที่อยู่

บริเวณโดยรอบของโรงเรียนและประชาชนทั่วไป และเป็นการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัยไว้เป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แหล่งข้อมูล ได้แก่ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก รวบรวมข้อมูลด้วยการบันทึกเอกสาร นำข้อมูลมาวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

ส่วนที่ 2 ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูล ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานบริหาร จำนวน 10 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 14 คน (ไม่รวมผู้บริหารและผู้แทนครู) ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ใน 4 ด้าน คือ

1. การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
3. การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
4. การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

ส่วนที่ 3 ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

3.1 ศึกษาความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 60 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานบริหาร จำนวน 240 คน คณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียน (ไม่รวมผู้บริหารและผู้แทนครู) จำนวน 420 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม จาก 60 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 53 คน ครูผู้รับผิดชอบหัวหน้างานบริหาร จำนวน 148 คน คณะกรรมการสถานศึกษา (ไม่รวมผู้บริหารและผู้แทนครู) จำนวน 201 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ได้มาโดยสุ่มแบบหลายขั้นตอน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ Krejcie & Morgan (1970)

ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ใน 4 ด้าน ดังนี้

1. การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
2. การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
3. การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน
4. การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน

สรุปผลการวิจัย

สภาพการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม

1. ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ความคิดเห็นสภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ดังนี้

1.1 ด้านที่ 1 การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1) กำหนดนโยบาย ร่วมกับคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2) วางเป้าหมายร่วมกันในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) วางแผนให้ความรู้คณะกรรมการสถานศึกษาในการพัฒนา จัดหาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4) กำหนดนโยบายในการจัดกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน 5) จัดหา สร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 6) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ที่เอื้อต่อการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโดยมีการมี

ส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง 7) สนับสนุน ส่งเสริมนักเรียน และครูให้ใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนอย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ด้านที่ 2 การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1) จัดอบรม/สัมมนา ให้ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาระบบการเรียนการสอน 2) ส่งเสริมบุคลากรด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ของผู้เรียนเพื่อสนับสนุนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3) พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้ร่วมงานอยู่เสมอ 4) ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการใช้แหล่งเรียนรู้กับคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้อง 5) ส่งเสริมการพัฒนาบุคลากร คณะกรรมการสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องทศนศึกษาด้านการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.3 ด้านที่ 3 การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1) วางแผนการให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมนำเสนอ ผลงาน/นวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 2) สร้างความตระหนัก แรงบันดาลใจให้เห็นความสำคัญในการสร้างผลงาน/นวัตกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 3) มีคณะกรรมการสถานศึกษาและผู้มีส่วนร่วมให้คำปรึกษา แนะนำ เพื่อการพัฒนาการสร้างผลงาน/นวัตกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 4) สนับสนุนงบประมาณในการสร้างผลงาน/นวัตกรรมการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 5) มีการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ให้ชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงาน/นวัตกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 6) มีการประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนให้เกิดผลงาน/นวัตกรรมโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน

1.4 ด้านที่ 4 การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ได้แก่ 1) มีการกำหนดแผน/โครงการในการกำกับติดตามดูแล การประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 2) มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบระบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน 3) มีการดำเนินการวัดและประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ 4) มีการสรุป/ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนทุกภาคการศึกษา 5) นำผลสรุป/ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาอย่างสม่ำเสมอ 6) เสนอข่าวลงในวารสาร เว็บไซต์ของโรงเรียน หรือถ่ายคลิปสัมภาษณ์ คลิปวิดีโอลง Youtube Tiktok เพื่อประชาสัมพันธ์การจัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนทุกภาคการศึกษา 7) เผยแพร่ความรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนโดยการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนในชุมชนใกล้เคียงกับโรงเรียนได้รับทราบตลอดเวลา

2. ผลการสังเคราะห์ความต้องการการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.13) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการ

ส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.27) ด้านการกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = 0.27) ด้านการสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.22) และด้านการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.22) ตามลำดับ ดังในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับการปฏิบัติของความต้อการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงใน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวม

ความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่ง เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับปฏิบัติ
1. การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ในโรงเรียน	4.53	0.22	มากที่สุด
2. การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ใน โรงเรียน	4.58	0.27	มากที่สุด
3. การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่ เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.55	0.22	มากที่สุด
4. การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน	4.56	0.27	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม	4.56	0.13	มากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้พบผลการวิจัยสำคัญที่สามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

สภาพการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 2) การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 3) การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน 4) การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมของผู้ร่วมงานและผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาที่เปรียบเสมือนตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน มีการนำนโยบายการปฏิบัติให้บรรลุความสำเร็จ มีการตัดสินใจของเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ และจำเป็นต้องตระหนักด้วยว่า ผู้นำนโยบายไปปฏิบัติต้องยึดมุมมองของผู้กำหนดนโยบาย สอดคล้องกับงานวิจัยของมูทิตา แพทย์ประทุม (2553) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนที่มีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กันในการพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนของการมีส่วนร่วมที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) การมี

ส่วนร่วมในการระดมความคิด เป็นการร่วมคิดค้นและการวิเคราะห์ปัญหา และสร้างความสัมพันธ์กับผู้นำชุมชน 2) การมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดการวางแผนงานร่วมกันด้วยการกำหนดความสำคัญ กำหนดเป้าหมาย การตัดสินใจ และสร้างผู้นำรุ่นใหม่ 3) การมีส่วนร่วมลงมือปฏิบัติ เป็นขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรม และการส่งเสริมช่วยเหลือให้การปฏิบัติกิจกรรมสำเร็จตามแผน 4) การมีส่วนร่วมในการลงทุน เป็นทุนที่อยู่ในรูปของงบประมาณ ทุนทางปัญญา 5) การมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลและตรวจสอบ เป็นการตรวจสอบผลการดำเนินงานและสอบถามความคิดเห็น เพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและนำไปปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนให้ดียิ่งขึ้นไป 6) การมีส่วนร่วมรับประโยชน์ เป็นการร่วมรับผลประโยชน์ที่เกิดขึ้น ทั้งผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์ทางอ้อม และสอดคล้องบางประการกับงานวิจัยของอรรถพร แสงสุวรรณ (2557) ที่ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบุรี เขต 1 ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ คือ 1) เป้าหมายความสำเร็จ 2) การทำงานเป็นทีม 3) ความเป็นประชาธิปไตย 4) การกระจายอำนาจ 5) ความรับผิดชอบ 6) ความสัมพันธ์เชิงบวก 7) การให้ข้อมูลข่าวสาร

ความต้องการการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้ง 4 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน และการกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษามีความตระหนัก และเห็นความสำคัญในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียน โดยคำนึงถึงบทบาทและหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีความต้องการให้มีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก เพราะคณะกรรมการสถานศึกษาเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชน มีความรู้ ความเข้าใจในวิถีของชุมชนเป็นอย่างดี และประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอยู่แล้ว สอดคล้องกับงานวิจัยของเด่นวิช ชูคันหอม (2558) ที่ผลการวิจัยพบว่า ความต้องการของชุมชนที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

องค์ความรู้การวิจัย

องค์ความรู้การวิจัยครั้งนี้คือการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม 4 ด้าน ได้แก่ (1) การกำหนดนโยบาย ส่งเสริมสนับสนุน จัดหาจัดสร้างหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (2) การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้และประสบการณ์การจัดการแหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (3) การสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลงานนวัตกรรมที่เกิดจากการใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน (4) การกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลระบบการจัดการเรียนการสอนโดยใช้แหล่งเรียนรู้ในโรงเรียน สรุปดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้การวิจัย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สถานศึกษาควรตั้งกลุ่มเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อขยายผลการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีการจัดทำข้อมูล สารสนเทศ และใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินงาน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการทำวิจัยเชิงสถิติเกี่ยวกับปัจจัยการจัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนขนาดเล็ก เพื่อให้มีการพัฒนาแนวทางการบริหารที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการ ดำเนินงาน และบรรลุเป้าหมาย

2.2 ควรมีการทำวิจัยร่วมกับหน่วยงานอื่นๆ เพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาในการ จัดการแหล่งเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อเป็นแนวทางในการยกระดับผลลัพธ์การเรียนรู้ ของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- จำรูญ กสิวัตร. (2564). การศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงขั้นที่ 3 (นวัตกรรมและมูลค่าสูง) เพื่อพัฒนาท้องถิ่นในประเทศไทย. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เด่นวิช ชูคันหอม. (2558). รูปแบบการพัฒนาแหล่งเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมของชุมชนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธนา โด่งพิมาย. (2561). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยบูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในโรงเรียนประถมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปาริชาติ สันติเลฆงษ์ และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารรัชต์ภาคย์. 16(48): 411-425.
- พระราชบัญญัติ แก้ไขเพิ่มเติมคำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 19/2560 เรื่อง การปฏิรูปการศึกษาในภูมิภาคของกระทรวงการศึกษา ลงวันที่ 3 เมษายน พุทธศักราช 2560 พ.ศ. 2565. (2565). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 139 ตอนที่ 39 ก หน้า 14. (8 พ.ย. 2565).
- มุกิตา แพทย์ประทุม. (2553). รูปแบบการมีส่วนร่วมของชุมชนกับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อพัฒนาด้านสิ่งแวดล้อม. ดุษฎีนิพนธ์การศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- โรงเรียนบ้านแพรกหนามแดง. (2564). แผนปฏิบัติการโรงเรียนบ้านแพรกหนามแดง. สมุทรสงคราม: โรงเรียนบ้านแพรกหนามแดง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2564. สมุทรสงคราม: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). คู่มือการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- อรรวรรณ แสงสุวรรณ. (2557). การพัฒนารูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมสำหรับระบบประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*. 30(3). 607-610.